

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. An possint esse in eodem intellectu circa idem obiectum actus euidens,
ac scientificus; actusque ineuidens fidei, vel opinionis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

fus, & dissensus, amor efficax, & odium, sese expellent, nec in eodem subiecto naturaliter esse sustinebunt. Quas probationes attuli propter non neminem, qui aduersus omnes auctores, quotquot prælo sua scripta mandarunt, ausus est impossibilitatem qualitatuum intentionalium in dubium reuocare.

8 At obiicies, posse, & solere quem naturaliter tristiari simul, & delectari, quidni ergo amare, & odisse rem aliquam efficaciter, aut assentire, & dissentire per intellectum alicui? Respondeo, fieri non posse ex natura rei, vt quis tristetur simul, ac delectetur, per motus voluntatis efficaces & perfectos, de eodemmer obiecto, esto queat de diuersis, veluti docet P. Suarez disp. illa 45. metaphys. sect. 4. & apud eum Alexander, Zimara, & B. Thomas. Obiicies secundo: si quis pro priori aliquo naturæ, ac rationis signo asserat, v. g. Petrum currere, poteritis quamuis non pro eodem, ac certè pro alio posteriori asserere, Petrum non currere, cum videlicet pro posteriori possit errorem suum agnoscere, nec repugnet ex natura rei velut certius ei statim proponi contrarium eius, quod antea affirmauit. Respondeo, signorum naturæ diuersitatem, quam ratio in eodem instanti reali considerat, consideratamque hoc ipso facit, nihil conferre aduersariis, haud aliter, atque ea ad qualitates physicas inuicem contrarias componendas tamen, nullatenus conducit: potè si quis comperiat, Petrum, v. g. non currere, idque velut certum apprehendat in eodem instanti reali, quo tamen asseruit eum currere, hoc eo valebit, vt errorem suum in sequenti temporis articulo siue instanti deponat, & à priori iudicio desistat, non vero vt contrarias assertiones iungat: alioqui deceptionem, ac falsitatem euitaturus, in eam necessarid incidet, cum fieri non possit, quin, si non vtrumque, ac certè alterum iudicium eorum, inter quæ fluctuat, erroneum sit, ac falsitati obnoxium.

9 Denique obiicies, Auerroem 6. metaph. comm. 8. in ea esse sententia vt existimet, propositiones contradictorias naturaliter esse posse simul in eodem intellectu. At quid refert, ita si sentit Arabs contra ceteros auctores, & experientiam manifestam? Deinde verius est, eum loqui de propositionibus, non quæ sint iudicia circa idem obiectum opposita, sed potius, quæ sint apprehensiones compositæ circa eandem rem contrariæ quodammodo, aut certè, vt eum interpretantur nostri Conimbricenses, in cap. 4. de oratione, quæstione 4. articulo 1. quæ sint apprehensiones simplices vocum iudicia opposita significantium.

C A P V T II.

An possint esse in eodem intellectu circa idem obiectum actus euidentis, ac scientificus: actusque ineuidens fidei, vel opinionis?

10 P OSSE censent Suarez, Valentia, Vasquez: & ex antiquis Bonauent. Alexand. Albert. Gabriel, & alij non pauci: quorum sententiam vt magis veram, & inter nostros magis communem amplector, eamque in hunc modum probo. Multa cognoscimus euidenter, quæ tamen fide diuina nobis creduntur: notitia igitur euidentis, & ineuidens eiusdem obiecti in eodem intellectu non modò compossibiles sunt, sed etiam modò componuntur. Id suadetur: quia Deum esse, & bona opera remunerari, & visibilia, ac inuisibilia fecisse præmissis suis stare, aliaque

similia euidenter cognoscimus, ac lumine rationis naturalis assequimur: at hæc eadem fide diuina credimus, vt constat ex Pauli ad Hebræos 11. *Fide intelligimus aptata esse secula Verbo Dei, vt ex inuisibilibus visibilia fierent.* Et paulò infra: *credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.* Et ad Roman. cap. 4. de Abrahamo, Deum infidelem non esse, sed potius veracem haud dubiè sciente, ac euidenter cognoscente sic ait: *In repromissione Dei non hastrauit dissidentia, sed confortatus est fide dans gloriam Deo plenissimè, sciens quia quacunque promissit, potens est & facere.*

Respondent non pauci Thomistæ cum Capreolo, cum, qui euidenter scit mysteria aliqua fidei nostræ ea non credere, eo quod accedente notitia euidenti mysteriorum, illico pereat habitus fidei, per quem ea credi possent: haud aliter ac accedente visione Dei fides actualis aboleri communiter putatur. Bene nobiscum actum est, quòd hæc doctrina nostra non sit: quas enim non censuras in nos aduersarij despumarent: iis tamen prætermisissis, ratione sic argumentor, Fides habitualis iuxta apertam signor B. Thomæ doctrinam non remittitur, nec diminuitur, sed quouis decremento tota deperditur: vir igitur doctus fidem habitualem circa aliquas veritates à se euidenter cognititas amittens, eam circa omnes amittit, habituque fidei omnino spoliatur: cum autem Apostolo testante sine fide impossibile sit placere Deo, sanè viros doctos impossibile erit placere Deo: quod manifestè falsum esse, vel ne sibiipsis iniuriam faciant, aduersarij fatebuntur. Præterea si habens fidem habitualem alicuius mysterij, eius notitiam euidentem habere nequit, sed hæc cum illa repugnat: ergo similiter habens scientiam habitualem alicuius mysterij, verbi gratia, existentie Dei, eius actualement fidem habere nequit: quo fit, vt Philosophus Gentilis nisi literam, scientiamque acquisitam discat, atque de sapiente insipiens fiat, iustificari, aut ad Deum conuerti non possit: consequens est falsum. Sequela probatur: siquidem eiusmodi Philosophus de aduersariorum sententia nequit credere Deum esse, vt pote eum esse euidenter sciens: cum ergo iuxta Apostolum accedentem ad Deum oporteat credere, quia est; fieri non poterit, vt Philosophus ille, nisi talis desinat esse, ad Deum accedat. Quod autem responderet Caietanus, credere apud Paulum eo loci non actum fidei, sed quemcunque assensum certum significare, & contextui ipsius Pauli, & Patribus, & Concilio Tridentino sessione 6. capite 6. aperte repugnat.

Respondent alij recentiores cum Vega libro 6. in Trident. cap. 21. eum, qui euidenter cognoscit mysteria aliqua à Deo reuelata, habere quidem fidem habitualement eorundem: ceterum non posse ea actu credere in sensu composito notitiæ, per quam illa euidenter cognoscit; Deumque excitatis speciebus ad eiusmodi notitiam euidentem eo ipso suspendere concursum suum, cum habitu fidei ad producendum actum fidei circa obiectum clare cognitum, ne videlicet actus impossibiles componantur. Verum hæc solutio facile impugnatur: nam iuxta illam habitus scientiæ, & habitus fidei compossibiles erunt, totiesque componentur, quoties aliquis fidelium plures actus euidentes circa nonnulla mysteria reuelata elicit, eorumque scientiam habitualement acquirit. Ex hoc autem, quod aduersarij concedunt, sequitur id, quod negant: videlicet actus etiam fidei, & scientiæ circa idem obiectum compossibiles esse: etenim quoties habitus aliqui inter se distinguuntur, ac diuersa obiecta respiciunt, tantundem inter se opponuntur,

opponuntur, quantum eorum actus oppositi sunt, ut in actibus, & habitibus temperantiæ, verbi gratia, & intemperantiæ manifestè cernitur: habitus igitur fidei, & scientiæ æquè opponuntur, ac eorum actus: quare si horum actus ex natura rei oppositi sunt, atque in eodem intellectu non cohærent, sanè ipsi habitus parum habebunt oppositionem: cum igitur iuxta aduersarios eam non habeant, actus etiam fidei, & scientiæ ea necessario carebunt.

13 Rursus probatur nostra sententia, ac potissimum, & ferè vnicum Thomistarum, & Scotistarum argumentum obiter dissoluitur. Actus fidei, & actus scientiæ circa idem obiectum non comparantur, velut forma, & priuatio formæ; quamuis alter clarus, alter obscurus sit: hoc enim si ita esset, vnum idemque obiectum clarè, & obscurè ab eodem intellectu simul cognosci non posset: haud aliter ac idem aër simul clarus, & obscurus esse non sustinet: comparantur igitur velut actus perfectus, & actus imperfectus: fides enim vixt obscura sit, positiua tamen lux est, & ita se habet respectu lucis scientifiæ, sicuti lux lucernæ respectu lucis solaris, ut Beatus Petrus innuit loquens de testimonio prophetico his verbis: *Cui benefacitis attendentes tanquam lucerna lucenti in caliginoso loco.* At actus perfectus, & imperfectus circa idem obiectum in eodem intellectu impossibiles non sunt: tum quia apprehensio, & iudicium vnus, eiusdemque obiecti in eodem intellectu simul concurrunt: tum etiam, quia idem obiectum, conclusio, & præmissæ; illa clarè, & explicitè; hæ vero obscurè, & implicitè, attingunt: tum denique quia voluntas eiusdem obiecti amorem inefficacem, & odium efficacem habet; aut è contrario amorem ac volitionem efficacem, ac simul etiam volitionem inefficacem: toties nimirum, quoties aliquid cum repugnantia omittit, vel exequitur: ex quo etiam fit, ut à fortiori voluntas eiusdem obiecti amorem efficacem, & amorem inefficacem habere queat. Quod diximus de actu claro, & obscuro in eodem intellectu circa idem obiectum compossibilibus: dictum puta de actu certo, & incerto; fide nempe, & opinione: quamuis cum Beato Thoma, & Scoto vtriusque alleclæ oppositum taceantur.

CAPVT III.

An idem actus intellectus possit esse clarus, & obscurus; aut certus, & incertus respectu diuersorum obiectorum formalium, vniuscue obiecti materialis?

14 Respondent affirmatiuè Valentia vbi suprâ, Molina, Fonseca, Capreolus, Hispalensis, Durandus, & alij antiquiores: quorum sententia satis patet ex dictis à nobis suprâ lib. 2. tra&t. 4. cap. 6. ibi docuimus, eundem actum intellectus posse esse simul apprehensionem, & iudicium; affirmationem, & negationem respectu diuersorum: item eundem voluntatis actum posse esse amorem, & odium; intentionem, & electionem respectu diuersorum: ergo similiter in præsentibus. Oppositum tamen censent innumerum Thomistæ, & non pauci extra scholam Thomisticam, inter quos est P. Suarez disputatione 3. de fide sectione 9. per totam. Commune huius sententiæ fundamentum huiusmodi est: si aliquis actus reapse idem posset simul esse clarus, & obscurus; aut certus; & incertus respectu diuersorum;

sanè idem actus posset esse simul fides, & scientia; aut fides, & opinio respectu diuersorum: consequens autem est absurdum, quia nulla res in se eadem potest constitui in diuersis speciebus; aliàs eadem qualitas materialis posset esse simul albedo, & dulcedo; eademque substantia singularis completa, posset esse simul homo, & equus: at si idem realiter actus foret fides, & scientia; aut fides, & opinio: haud dubiè talis actus in se vnus, idemque in diuersis speciebus esset: cum fides, scientia, atque opinio diuersas actuum species omnium confessione constituent.

Huic argumento respondent aliqui cum Capreolo, actum simul clarum, & obscurum non fore simul fidei, & scientiæ, sed solum solius scientiæ; etsi fidem nonnihil sapiat. Verum in primis, cur è contrario non dicitur, actum illum esse solius fidei, & aliquantulum ad scientiæ conditionem accedere? Deinde si actus ille non est fidei, & scientiæ, ne sit in diuersis speciebus; ergo neque etiam erit clarus, & obscurus, ne sit in diuersis generibus. Alij respondent cum Molina, & Fonseca eiusmodi actum simul clarum, & obscurum non esse formaliter fidei, aut scientiæ, sed potius actum quandam diuersæ speciei, & qui vtriusque perfectiones eminenter tantum contineat. Verum, cum actus ille sit formaliter clarus, & obscurus, & non eminenter tantum; cur etiam non sit formaliter fidei, & scientiæ? præsertim cum ex vtroque idem sequatur inconueniens: haud enim magis abscondat, idem esse in diuersis speciebus, quam esse in diuersis generibus. Respondendum igitur est, cum Valentia, & alijs, eundem actum intellectus posse esse simul fidei, & scientiæ: comparatione diuersorum obiectorum, eumque actum ad diuersa species attingere. Quod ut innotescat, animaduertere est, species diuersas interdum esse oppositas: cuiusmodi sunt homo, & equus; quorum alter per animal rationale, alter vero per animal irrationale, & hinnibile finitur: aut etiam albedo, & nigredo; quarum vna visum congregat, alia disgregat: aut demum, ut alijs exemplis superscedam, grauitas & leuitas, quarum hæc sursum, illa deorsum propellit. Interdum vero diuersæ species separatae tantum, non vero oppositæ sunt: ut albedo, & dulcedo; quæ in eodem subiecto se compatiuntur, & contrarios effectus non habent, aliæque similes qualitates, aut substantiæ, quas referre nihil refert.

His constitutis dicendum est, eandem numero rem non posse spectare ad diuersas species oppositas; aliàs quidem eadem substantia, homo, & equus existens; animal simul rationale, & irrationale esset: & qualitas, identicè albedo, & nigredo, visum simul congregaret, & dissiparet: & qualitas, aut substantia simul existens, grauitas & leuitas sursum simul, ac deorsum rem impelleret. Cum vero species sint disparatæ, non repugnat, eandem omnino rem ad eas simul attingere, aut sub iis contineri: v. g. eandem numero qualitatem esse simul candorem, & dulcedinem; in alia videlicet rerum serie, quamuis in hac ob separabilitatem vtriusque aliter se res habeat. Hoc ut verum esse scias, recolenda est communissima in scholis opinio, & vel de plurium aduersariorum arbitrio verissima, iuxta quam non implicat, eundem realiter conceptum ad diuersa prædicamenta, siue suprema genera attingere, v. g. eandem rem esse simul relationem, & substantiam; aut quantitatem & substantiam; aut actionem, & passionem: non alia ratione, nisi quia huiusmodi genera non sunt opposita, sed disparata; cum tamen, si opposita essent, eadem res in illis simul esse non posset. Quo fit, ut eadem numero res,